

částkou 20.000 Kč, za niž žalovaná nemovitost koupila, a podle § 6 zák. č. 187/1919 Sb. z. a n. se 20.000 Kč rovná předválečným 20.000 K. S tímto názorem nelze souhlasiti. Parifikace dnešní československé měny s někdejší měnou rakousko-uherskou, stanovená v § 6 zák. č. 187/1919 Sb. z. a n., se na tento případ nehodí, ježto nejde o placení peněžitého závazku. Jde o právo zpětné koupě, které bylo již smlouvou v roce 1913 stanoveno a jež mělo býti teprve nyní splněno a jehož podstatná smluvní podmínka, t. j. výkupní cena pozbyla úplně svého obsahu mezitím nastalou rozlukou měny a jejím poklesem, tedy skutečností, na kterou strany při ujednání původní smlouvy nemohly ani mysliti, tím méně s ní počítati. Jest proto smlouvu tu co do této podmínky nově upravití podle zásad právní poctivosti, totiž se zřetelem na úmysl stran, jak se jevil v době ujednání smlouvy podle tehdejších poměrů, a uvéstí ji s ním v soulad, jak to nynější poměry vyžadují. Z původní smlouvy jest usuzovati, že stranám šlo tehdy o to, aby žalovaná nesměla koupenou nemovitosti volně zciziti třetím osobám, dokud žalobkyně žila, a že žalobkyně měla doživotní právo koupiti tuto nemovitost zpět za to, zač ji žalované prodala. Šlo o to, aby nemovitost se dostala opět v držení žalobkyně za tutéž cenu. Vyhovuje zajisté jen právu a spravedlnosti, aby žalovaná, použila-li žalobkyně práva zpětné koupě, dostala na skutečně hodnotě v nynější měně tolik, kolik svého času v dřívější, hodnotnější měně vydala, důsledkem čehož jest námitka žalované, aby výkupní cena byla v tomto poměru přiměřeně zhodnocena, plně odůvodněna (§§ 863 a 914 obč. zák.). Stejně rozhodl nejvyšší soud i v rozhodnutí čís. 5872 Sb. n. s., v němž šlo o závazek kupitele nemovitosti, že v případě, kdyby ji chtěl dále zciziti, nabídne ji vymíněné osobě za tolik, zač on sám nemovitost koupil, tedy o případ obdobný. Ježto je všeobecně známo (§ 269 c. ř. s.), že hodnota bývalé rakousko-uherské koruny v roce 1913 byla aspoň o 600% větší než dnešní hodnota koruny československé, nemůže býti pochybnosti, že žalobkyně, uplatňuje-li teprve nyní výhradu zpětné koupě, musí, aby žalovaná dostala podle zásady shora vylíčené skutečnou hodnotu 20.000 K rak. uh., za kteroužto cenu třetinu domu svého času koupila, nabídnouti jí aspoň 120.000 Kč, tedy víc, než nynější cenu třetiny tohoto domu, kterou žalobkyně sama udává částkou 115.000 Kč. Žaloba, která jest výhradně vybudována na tvrzení, že výkupní cena jest menší než 115.000 Kč, jest tedy bezdůvodná.

Čís. 15769.

Pojištění smluvní.

Ztráta nároku na plnění pro porušení oznamovací povinnosti nemá sama o sobě v zápětí zrušení pojistné smlouvy. Může-li však nastati pojistná příhoda jen jednou, rovná se ztráta nároku na plnění z dotčeného důvodu zrušení smlouvy pro ztrátu zájmu na pojištění.

Při odpovědnostním pojištění nepřestává zájem na pojištění dostavením se pojistné příhody, není-li jím vyčerpána pojistná hodnota a pojistná doba.

Rozlišení pojistné příhody od škodné události.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1937, Rv I 565/35.)

Žalobce, jenž jel se svým otcem na jeho valníku, se srazil s nákladním automobilem, patřícím Josefu a Františku M-ovým a řízeným Františkem M-em. Při srážce byl zraněn a podal proto na Františka a Josefa M-ovy žalobu na náhradu škody. Rozsudek (pro zmeškání) vynesený proti žalovaným o této žalobě nabyl právní moci. Josef a František M-ovi byli jako majitelé nákladního auta pojištěni u žalované pojišťovny proti povinnému ručení a také jí oznámili nehodu. Žalobce navrhl, aby žalovaná byla uznána povinnou nahraditi mu utrpěnou škodu, tvrdě, že žalovaná je povinna nahraditi Josefu a Františku M-ovým veškerou škodu, způsobenou provozem pojištěného automobilu, tedy i zažalovanou částku. K pohledávce Františka a Josefa M-ových proti žalované z důvodu pojištění přísluší žalobci podle § 10 aut. zák. č. 162/1908 ř. z. přednostní právo zástavní a mimo to byla zažalovaná pohledávka žalobci přikázána usnesením exekučního soudu. Žalovaná namítla proti žalobě, že pojistníci Josef a František M-ovi ztratili nárok na plnění z pojistné smlouvy podle čl. 16 všeobecných pojišťovacích podmínek, ježto ji podle čl. 14, odst. 1 uved. podmínek neoznámili, že proti nim byla již podána žaloba na náhradu škody žalobcovým otcem Josefem V., a dále proto, že se nedostavili k prvému roku ani v onom sporu, ani ve věci nynějšího žalobce, takže proti nim byl vynesen rozsudek pro zmeškání. Kdyby byl spor žalobcova otce řádně proveden, byl by býval zjištěn rozsah škody a v důsledku toho i objem plnění žalované nepochybně menší než při rozsudku pro zmeškání. Ježto pojistníci pozbyli svých nároků vůči žalované, nemohlo pro žalobce vzniknouti ani přednostní zákonné, ani soudcovské právo zástavní. **N i ž š í s o u d y** uznaly podle žaloby, **o d v o l a c í s o u d** z těchto důvodů: Pojistníci oznámili žalované nehodu a ta poskytla Františku M-ovi ochrany, davši jej zastupovati svým advokátem v trestním řízení proti němu vedeném pro přešupek § 431 tr. z. Jeden z pojistníků zpravil žalovanou o žalobě, kterou žalobce — nezletilý Jaroslav V. — proti němu podal a o které byl prvý rok ustanoven na den 28. prosince 1932. Tuto žalobu žalovaná vrátila bez prohlédnutí, protože již vrátila žalobu Josefa V-a pro ztrátu nároku pro opožděné oznámení. Podle čl. 14 všeob. pojišťovacích podmínek, jež jsou rozhodující pro posouzení práv a povinností stran, jest pojistník zavázán oznámiti pojistiteli neprodleně dostavení se pojistné příhody, jakmile o ní zvěděl; povinnosti oznámiti pojistnou příhodu se dostojí, odešle-li se oznámení do osmi dnů poté, kdy třetí osoba mimosoudně přivedla svůj nárok proti pojistníkovi k platnosti; bylo-li pro čin, na kterém se nárok zakládá, zavedeno trestní řízení a přivádí-li třetí osoba svůj nárok proti pojistníkovi k platnosti, jest pojistník povinen neprodleně to oznámiti pojistiteli. Pojistníci ozná-

mili žalované ihned pojistnou příhodu a také ji včas zpravili o žalobě tohoto žalobce proti nim podané a tak splnili obě podmínky pojišťovací. Dle čl. 16 všeob. pojišťovacích podmínek porušení tohoto závazku, který měl být vůči pojistiteli splněn, má v zápětí ztrátu práva na plnění závazku pojistitele a tento právní následek nenastane, nelze-li přičítati osobě k závazku povinné ani úmysl, ani hrubou nedbalost, nebo nemělo-li porušení vlivu na zjištění pojistné příhody ani na zjištění neb objem plnění závazku pojistitele. Náleželo tedy žalované, aby prokázala, že pojistník nedostál své povinnosti vůči ní, a důkaz o tom, že pojistník neměl ani úmyslu, ani se nedopustil hrubé nedbalosti a že porušení závaznosti nemělo vlivu na zjištění pojistné příhody ani na zjištění nebo objem plnění závazku pojistitelova náleží provésti pojistníku neb těm, kdo od něho svá práva odvozují. Dle čl. 14, odst. 4, uved. pojišťovacích podmínek jest pojistník zavázán podle možnosti míti péči o to, aby škoda byla odvrácena a zmenšena, jinak může být pojistitel zproštěn povinnosti k plnění závazku. Zvláště má pojistník povinnost učiniti vše, co objasňuje pojistnou příhodu, a podporovati seč jest pojistitele v obraně proti neodůvodněným nebo nepřiměřeným nárokům. Proti vzneseným nárokům má se pojistník řídití pokyny, které mu pojistitel dal po prozkoumání těchto nároků. Avšak pojistníkům nelze vytýkati, že nedostavivše se k prvému roku o žalobě tohoto žalobce proti nim podané, dali proti sobě vynésti rozsudek pro zmeškání a uznali nárok žalobní, a proto neztratili právo na plnění. Podle uved. čl. 14, odst. 4, všeob. pojišťovacích podmínek pojistníci se mají řídití pokyny, které jim pojišťovna dala. Žalovaná však, ač byla o prvému roku zpravena, žalobu prostě vrátila, tedy pokynů žádných, kterými by se mohli řídití, jim nedala, a odsouzení jejich nemělo vlivu na zjištění pojistné příhody a na objem plnění žalované.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

I když pojistníci pozbyli pro porušení oznamovací závaznosti nároku na plnění v případě Josefa V. (otce žalobcova), neplyne z toho, že tím pozbyli také nárok na plnění v případě souzeném, jenž se týká nezletilého Jaroslava V., neboť ztrátou nároků v prvému případě není prokázáno, že tím byla zrušena také sama pojistná smlouva o odpovědnostním pojištění. Ustanovení čl. 16 podmínek, shodného s § 32 zákona č. 501/1917 ř. z., jest vykládati podle tohoto zákonného ustanovení. Toto ustanovení jest však všeobecné, platí pro všechny druhy pojištění a vztahuje se tudíž i na pojištění, kde se pojistná příhoda může dostaviti pouze jednou a nemůže se již opakovati. Tu ovšem ztráta nároku na plnění se rovná zrušení smlouvy pro ztrátu zájmu na pojištění (§ 63 zákona). Jinak je tomu při odpovědnostním pojištění, poněvadž tam pojistné příhody se mohou opakovati. Obrat, »že pojistitel jest prost svého závazku«, kterého užívá zákon na různých místech, značí, že pojistitel se pouze zprošťuje svého závazku, aniž se tím jinak něco ve smluvním

poměru změňuje, pokud zákon nebo pojišťovací podmínky nestanoví odchylek v jednotlivých případech. Může proto zproštění pojistitele mít buď absolutní nebo relativní účinek. Ustanovení § 32 zákona ani ustanovení všeobecných pojišťovacích podmínek nestanoví výslovně, že ztráta nároku na plnění má bezpodmínečně a vždy za následek zrušení smlouvy o odpovědnostním pojištění. A nelze to vyvoditi ani z odst. 4 § 32 zákona pojatého do pojišťovacích podmínek, poněvadž se tam mluví jen o zrušení smlouvy, které nepochybně nastává jen buď výpovědí smlouvy podle předešlých odstavců, anebo odvoláním se na průpadní doložku v těch případech, kdy zánikem nároku na plnění zanikla i pojistná smlouva pro nedostatek zájmu podle § 63 zákona. Při odpovědnostním pojištění nepřestává zájem na pojištění dostavením se pojistné příhody, pokud jím není vyčerpána pojistná hodnota a pojistná doba. Ztráta nároku na plnění v případě Josefa V. (otce žalobcova) by mohla mít v zápětí ztrátu nároku na plnění i v souzeném případě jen tehdy, kdyby bylo šlo o tutéž pojistnou příhodu. Tomu tak však není. Neboť jest tu sice tatáž škodná událost, ale nikoliv tatáž pojistná příhoda. Pojistnou příhodou při odpovědnostním pojištění není již pouhé poškození třetí osoby provozem silostrojů, nýbrž k ní jest zapotřebí také, aby poškozený uplatnil proti pojistníku své nároky ze škodné události, neboť tím se teprve mění ručební povinnost pojistitele v povinnost plniti. To plyne z čl. 1 všeobecných pojišťovacích podmínek, shodného s § 120 zákona, kde se praví, »že pojistitel jest povinen zprostiti pojistníka škody, jestliže a pokud by byly na základě tuzemských zákonných ustanovení o odpovědnosti na něho vzneseny jako na osobu náhradou povinnou nároky odvozené z nějakého smluvně označeného zdroje nebezpečí...«. Doba vzniku pojistné příhody z téže škodné události může tudíž býti různá podle doby, kdy byl vznesen nárok poškozeným, a na pouhém oznámení škodné události (ručební povinnosti) nemá pojišťovna při odpovědnostním pojištění ani zájmu, poněvadž jí tím nevzniká ještě povinnost k plnění. Že pojistníci v souzeném případě neporušili oznamovací závaznost podle čl. 14, odstavec 1, pojišťovacích podmínek (shodného s ustanovením § 124, odstavec 1, zákona), jest nesporné a odvolání se na průpadní doložku nemá proto účinku. Ustanovení čl. 2 a 3 všeobecných pojišťovacích podmínek se na souzený případ nehodí, — (nehledíc ani k tomu, že se jich žalovaná v prvé stolici nedovolávala) —, i ježto obsahují ustanovení, že pojišťovna jest prosta závazku k plnění, jestliže pojistník bez jejího svolení uspokojí třetí osobu neb uzná její nárok. Toto ustanovení lze obdobně podle § 124, odst. 2, druhá věta zákona (jenž nabyl účinnosti podle § 167 č. 25 zákona), vykládati jen tak, že předpokládá, že pojišťovna neodmítla plnění a neprojevila nezájem na sporu třetí osoby proti pojistníkovi. Tento předpoklad však nebyl zjištěn, nýbrž byl zjištěn opak, že totiž žalovaná žalobu nezletilého Jaroslava V. proti pojistníkům vznesenou jim vrátila, a to proto, že odmítla již žalobu vznesenou Josefem V. proti pojistníkům. Tím přenechala žalovaná volnému uvážení pojistníků, zda a jak se chtějí proti žalobě nezletilého Jaroslava V. ve sporu brániti,

projevila tedy nezájem na sporu a nedala jim žádných pokynů. Pojistníci nemohli proto vůbec jednati proti pokynům žalované a porušiti tím nějakou svoji smluvní povinnost.

Čís. 15770.

Pokud lze z postupu pozůstalostního a zároveň opatrovnického soudu míti za to, že schválil dědickou dohodu opatrovnicky.

Schválení dědické dohody krajským soudem podle § 109, odst. 2, j. n. není třeba, nebyly-li nemovitosti v době sjednání dědické dohody ještě odevzdány opatrovance. Dědická dohoda, podle níž jediná zákonná dědička (dcera) zůstavitelčina (§§ 732, 757 obč. zák. v původním doslovu) přenechala svému otci (manželu zůstavitelky) pozůstalostní jmění za to, že na pozůstalosti (nemovitostech) zajistí určitou peněžitou částku pro ni, jest svou povahou koupí inventovaného jmění podle §§ 1053 obč. zák. a násl., a dědičce nelze upříti právo domáhati se zrušení této dohody pro zkrácení přes polovici ceny,

Soudní schválení dědické dohody nebrání tomu, aby bylo lze se domáhati jejího zrušení.

Ve všeobecném udělení absolutoria nezletilcem po dosažení zletilosti nelze ještě spatřovati schválení dědické dohody vůči spolusmluvníku nezletilcovu.

(Rozh. ze dne 28. ledna 1937, Rv I 1436/35.)

Žalobkyně jest dcerou žalovaného z jeho prvního sňatku s Aloisií N-ovou zemřelou dne 9. srpna 1910, jež byla v době svého úmrtí spolumajitelkou nemovitostí č. 43 a 293 ve Staré R. Žalobkyně byla v té době ještě nezletilá. K pozůstalosti po Aloisii N-ové, jež zemřela, nezanechavši poslední pořízení, se přihlásili jako dědici žalovaný a žalobkyně, zastoupená kolisním opatrovníkem Janem R-em, a to výmínečně ze zákona. Za pozůstalostního projednávání byla mezi žalobkyní a žalovaným sjednána dědická dohoda, podle níž byly žalovanému odevzdány nemovitosti uvedené ve jmění inventáře pozůstalosti a ostatní pozůstalostní majetek za to, že zajistí částku 4.000 Kč pro žalobkyni knihovně na nemovitosti č. 43 ve Staré R. a zúrokuje ji 4%, při čemž však úroky žalobkyně neměla žádati, dokud by otcem byla živena. Na základě této dědické dohody a odevzdací listiny o ni se opírající bylo také ve vl. č. 43 pozemkové knihy pro Starou R. vloženo vlastnické právo žalovaného na polovici nemovitosti Aloisie N-ové a pro žalobkyni bylo vloženo právo zástavní pro pohledávku dědického podílu 4.000 Kč se 4% úroky na celé nemovitosti ve vl. č. 43 pozemkové knihy pro Starou R. Žalobkyně tvrdí, že uvedená dědická dohoda je neplatná, ježto nebyla schválena opatrovnickým soudem, a také proto, že v pozůstalostním projednávání po Aloisii N-ové nebyl odhad nemovitostí patřících k pozůstalosti proveden podle předpisu § 103 nesp. pat., nýbrž obecním starostou za příbrání jen jednoho znalce. Dědická dohoda je prý mimo to